

# Voorstel PE Profiel 2026

**Titel: Patiëntparticipatie in het (bio)medisch onderwijs**  
*Bachelor- en master Geneeskunde VU, Science masters GNK VU*

## Context

William Osler – grondlegger van het medisch onderwijs - zei al in 1904: *“it is a safe rule to have no teaching without a patient for a text, and the best teaching is that taught by the patient himself”*.<sup>5</sup> Patiëntparticipatie, het benutten van ervaringsdeskundigheid van patiënten en naasten in zorg, onderzoek en beleid, krijgt een steeds prominentere plaats binnen de gezondheidszorg. De overgang naar persoonsgerichte zorg, waarin gelijkwaardige samenwerking tussen zorgprofessionals en patiënten centraal staat, vraagt om een duidelijke positie voor de patiënt in de opleiding van studenten en professionals. Daarom groeit ook in het medisch onderwijs de aandacht voor de rol van patiënten als bijvoorbeeld co-ontwikkelaar, docent en evaluator. Toch is er een *boost* nodig om dit goed uit te werken en patiëntparticipatie een duurzame plek te geven in het weefsel van zorgopleidingen.

## Probleemstelling

Binnen de bachelor en master Geneeskunde en de Science Masters Personalized Medicine en Oncology van de Faculteit der Geneeskunde VU bestaan initiatieven rond patiëntparticipatie, maar deze zijn veelal minimaal, versnipperd en afhankelijk van het individuele initiatief van docenten. Een meer structurele inbedding, samenhang en docentprofessionalisering omtrent dit thema ontbreken. Hierdoor blijft patiëntparticipatie incidenteel in plaats van een geïntegreerd onderdeel van het curriculum, en wordt het potentieel voor wederkerig leren en patiëntgericht onderwijs onvoldoende benut.

Bovendien denkt men bij patiëntparticipatie snel aan het traditionele patiëntencollege, waarbij de patiënt een gast is in de medische wereld. Er zijn meer vormen in het onderwijs mogelijk waarbij de patiënt een gelijkwaardigere rol krijgt, die meer bekendheid zouden moeten krijgen bij docenten. Tot slot kunnen patiënten op meer niveaus ingezet worden, zoals zichtbaar in deze niveaus beschreven door Towle et al:

Degree to which the patient is actively involved in the learning encounter	
1.	Paper-based or electronic case or scenario
2.	Standardised or volunteer patient in a clinical setting
3.	Patient shares his or her experience with students within a faculty-directed curriculum
4.	Patient-teacher(s) are involved in teaching or evaluating students
5.	Patient-teacher(s) as equal partners in student education, evaluation and curriculum development
6.	Patient(s) involved at the institutional level in addition to sustained involvement as patient-teacher(s) in education, evaluation and curriculum development for students

Kortom: de mogelijkheden om het leren van studenten te verdiepen en verrijken door het perspectief van patiënten worden nog niet optimaal benut.

## Verwacht resultaat (inclusief beschrijving van eventuele samenwerkingspartners om resultaat te realiseren)

De Principal Educator Patiëntparticipatie realiseert binnen 3–6 jaar een duurzame, facultair geïntegreerde aanpak van patiëntparticipatie binnen de bachelor en master Geneeskunde en de Science Masters Personalized Medicine en Oncology. Hierbij zijn de volgende zaken belangrijk:

- De basis op orde: opzetten visie en beleid. De Principal Educator ontwikkelt een facultaire visie en beleidskader voor patiëntparticipatie, inclusief een advies voor een heldere onderwijsvisie en vastlegging van uitgangspunten voor de verschillende rollen die patiënten kunnen vervullen, zoals ontwikkelaar, docent, evaluator of co-onderzoeker. Hierbij worden kaders voor onderwijs binnen de bachelor, master Geneeskunde en Science Masters opgesteld in samenwerking met de **relevante opleidingsdirecteuren en stafadviseurs**. Een sterk bewustzijn van diversiteit en de algehele patiëntenpopulatie in de regio is belangrijk, want past bij de maatschappelijke VU-kleur om juist ook patiënten te betrekken met verschillende achtergronden en minder hoge gezondheidsvaardigheden.
- Een lerend netwerk. De Principal Educator werkt samen met **patiëntenverenigingen, organisaties in de wijk, en Cliëntenbelang Amsterdam**. Er is reeds een begin van een **werkgroep ‘Patient als Partner in Onderwijs’** die naast de groepen ‘Patiënt als Partner’ van **Research Support** en die van **Zorgsupport** (inclusief het patiëntenpanel) binnen Amsterdam UMC staat (zie referentie hieronder). Op deze manier ontwikkelt de Principal Educator een netwerk om expertise op te bouwen rondom participatie, inspraak en feedbackmethoden. Ook kan de Principal Educator andere docenten helpen om patiënten te vinden voor hun onderwijs. Er zal worden nagedacht over mogelijke scholingstrajecten voor patiënten die betrokken worden (oa met organisaties als **Involv** en **docentprofessionaliseringcollega’s**) en passende vergoedingen. De Principal Educator zit in de **NVMO werkgroep Patiëntparticipatie** en leert ook van **internationale collega’s** en de literatuur. Er zal onderzoek worden verbonden aan de initiatieven die worden opgezet, bij voorkeur in co creatie met docenten en patiënten, met een participatieve actieonderzoek aanpak.
- Implementatie: de stem van de patiënt in het onderwijs. De Principal Educator richt zich op het ontwikkelen van onderwijs over patiëntparticipatie, waarbij aandacht is voor theoretische, ethische, organisatorische en reflectieve aspecten, afgestemd op de diverse opleidingen. Patiënten worden structureel ingezet in onderwijsactiviteiten, zoals co-teaching, feedbackmomenten en toetsing. Ten slotte draagt de Principal Educator bij aan structurele betrokkenheid van patiënten bij onderwijsontwikkeling en -herzieningen, waarbij patiënten actief participeren in evaluatiecommissies en adviesstructuren, zodat hun ervaring en perspectief een integraal onderdeel vormen van het onderwijs.
- Uithangbord en scholing: een belangrijk onderdeel is docentprofessionalisering en inspiratie. De Principal Educator ontwikkelt samen met het **docentprofessionaliseringsteam** scholingsmodules zoals een e-learning en workshops voor docenten over het werken met patiënten in het onderwijs en voor patiënten, organiseert intervisie- en kennisdelingsbijeenkomsten, en stelt praktische handreikingen en good practices beschikbaar. Er is reeds een begin van een interne SharePoint pagina, dit zal idealiter worden uitgebreid tot een website vergelijkbaar met die van Utrecht (zie referenties hieronder).

Dit Principal Educator profiel vraagt om een visionaire verbinder die de zorgopleidingen van de VU een geheel eigen signatuur kan geven. Een maatschappelijke, persoonsgerichte toevoeging om leren

en ontwikkeling optimaal vorm te geven. Om weer terug te komen op Osler: *“He who studies medicine without books sails an uncharted sea, but he who studies medicine without patients does not go to sea at all”*

### **Referenties (eventueel)**

Osler W. The hospital as a college. Aequanimitas with other addresses to medical students, nurses and practitioners of medicine. London: HK Lewis, 1904.

Towle A, Bainbridge L, Godolphin W, et al. Active patient involvement in the education of health professionals. *Medical Education* 2010;44(1):64-74. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1365-2923.2009.03530.x>

Sharepoint Amsterdam UMC: [Patient Involvement at Amsterdam UMC - Home](#)

[Patiëntenparticipatie in het onderwijs - UMC Utrecht](#)

Eijkelboom C, Brouwers M, Frenkel J, van Gurp P, Jaarsma D, de Jonge R, Koksma J, Mulder D, Schaafsma E, Sehlbach C, Warmenhoven F, Willemen A, de la Croix A. Twelve tips for patient involvement in health professions education. *Patient Educ Couns*. 2023 Jan;106:92-97. doi: 10.1016/j.pec.2022.09.016